

معضل ما بر خورد سیاست زده با مطالبات صنفی است

یابند فاضلیان

آغاز تابستان ۱۴۰۰ مقارن با اعتصابی گسترده در میان کارکنان صنعت نفت ایران بود. اعتصاب و اعتراض متفرقه صنفی در صنعت نفت ایران اتفاق تازه‌ای نیست اما در سایه اعمال نظارت‌های خاص بر شئون مختلف این صنعت، شکل منسجم و پیوسته آن تا زگی دارد. «حسن راغفر» اقتصاددان منتقد نظام اقتصادی ایران در گفت‌وگوی پیش‌رو به واکاوی دلایلی می‌پردازد که باعث بی‌پروایی کارگران صنعت شده است.

مدت‌هاست که اقتصاد ایران هر آنچه دارد از نفت است اما این روزها شاهد شکل‌گیری زنجیره‌ای از اعتصابات کارگران نفت هستیم. دامنه اخبار این اعتصابات حتی بر سهام شرکت‌های نفتی هم تاثیر گذار بوده است. وقوع این اتفاق در حیاتی‌ترین و زیربنایی‌ترین بخش اقتصاد ایران از کجانشی شد؟

آنچه که امروز به شکل اعتصاب کارگران صنعت نفت ایران شاهدهست هستیم محصول سیاست‌های نئولیبرالی در سه دهه گذشته است. البته چنین پیام‌هایی مختص به ایران نیست و ماهیتی جهان‌شمول دارند که به صورت فقر شدید جوامع انسانی و غالباً آسیب نیروی کار جلوه می‌کنند. شکل این آسیب‌ها اما به اقتضای رویه‌ای که در هر جامعه برای مالکیت‌زدایی مردم اتخاذ شده فرق می‌کند. مثلاً در ایران طی سال‌های اخیر افزایش نرخ ارز، شایع‌ترین شیوه مالکیت‌زدایی و فقر عمومی بوده و طبیعی است تبعات اجرای این سیاست در ایران ویژگی‌های خاص خودش را داشته باشد.

لا بد در نظر دارید که شاغلان صنعت نفت به نسبت سایر شاغلان بخش‌های رسمی و غیر رسمی کشور از برخورداری نسبی بیشتری برخوردارند اما در کل ثمره اجرای برنامه‌های خصوصی‌سازی و خودمانی‌سازی سال‌های گذشته چیزی غیر از بهار نشستن وضعیت حاضر

خبر

نیست. مدیران جامعه در مواجهه با اینکه در بخش به نسبت برخوردارتر صنعت نفت هم موجی از اعتراضات کارگری شکل گرفته اگر تجدینظر جدی نکنند جامعه باید هزینه به مراتب سنگین‌تری پرداخت کند.

اعتراضات کارگری در ایران پدیده تازه‌ای نیست و مدت‌هاست در صنعت نفت ایران هم رخ می‌دهد اما کمتر پیش آمده که اعتراضات صنفی کارگران صنعت نفت این‌طور پیوسته و زنجیره‌ای باشد. در تمام سال‌های اخیر حاکمیت همیشه حساسیت ویژه و بالایی نسبت به شکل‌گیری فعالیت‌های صنفی کارگری این صنعت داشته است که شایع‌ترین پیام آن ترس عمومی کارگران این صنعت از برخورداری قهری کارفرمایان نفت است. در چنین شرایطی انتشار تصاویر مربوط به اعتراضات فراگیر اخیر صنعت نفت واقعه‌ای از اساس متفاوت محسوب نمی‌شود؟

البته پاسخ به این پرسش در اصل موضوع که سیاست‌های مخرب آزادسازی اقتصادی عامل موثر اعتراض‌های اخیر کارگران صنعت نفت است، تغییری ایجاد نمی‌کند اما در رابطه با سوال طرح شده باید بگویم که آنچه با آن مواجهیم واکنش اعتراضی بخشی از نیروی کار کشور است به وضعیت نامساعد کنونی؛ آن هم نه اعتراض کارگری معمولی بلکه اعتراضی از جانب کارگران صنعت نفت که به دلیل وابستگی اقتصاد ایران به فروش نفت جایگاهی ویژه دارند. وقتی در یک جامعه، صنعتی ممتاز باشد طبیعی است که نقش نیروی کار آن صنعت هم برجسته می‌شود و واکنش‌های آنها بیشتر به چشم می‌آید. پس اخباری که این روزها از اعتراضات کارگران صنعت نفت به گوش می‌رسد مطلب عجیبی نیست.

همان‌طور که گفتیم نگاه دولت و حاکمیت به کارگران صنعت نفت تا حد زیادی متمایز از سایر کارگران است. درست است که در سال‌های اخیر راجع به شرایط نامناسب شغلی و مزدی این کارگران زیاد صحبت شده است اما برخورداری

صورت گرفته با مطالبات صنفی کارگران این بخش هم به مراتب بسته‌تر و قهری‌تر بوده است. حال‌آدر این شرایط ناگهان با کارگرانی مواجه هستیم که با علم به محدودیت‌های موجود در محل کارشان به دور بین زل می‌زنند و از اعتصاباتشان خبر می‌دهند. این وضعیت را چگونه می‌توان تحلیل کرد؟

در این رابطه اتفاقی افتاده است که شرایط را در دهه‌های قبل و حتی سال‌های گذشته متفاوت کرده است. ریشه این اتفاق به تحولات فناوری‌های ارتباطی بازمی‌گردد. همه می‌دانیم که در نتیجه تحولات فناوری، دولت‌ها و حاکمیت‌ها در سراسر جهان در مواجهه با شهروندانشان کنترل‌گرتر شده‌اند اما به موازات این اتفاق، سلطه حاکمیت‌ها بر انتشار اخبار به مانند گذشته قهری و محکم نیست. این یک پدیده جهانی است که با آن مواجه هستیم. به قطعاً مستولان مربوطه تمایل چندانی به درز و انتشار اخبار مربوط به اعتراضات کارگران نفت نداشته‌اند و ندارند و همیشه از فناوری‌های جدید برای اعمال هر چه بیشتر کنترل‌شان استفاده کرده‌اند، اما همین فناوری از طرف مقابل به شهروندان که یک گروهش کارگران معترض صنعت نفت هستند این امکان را می‌دهد تا سایرین را از حال‌وضع خود باخبر کنند و در نتیجه یک گام به سمت بهبود وضعیت موجود نزدیک شوند.

هر قدر که فناوری جدید به شهروندان امکان عرض اندام بیشتر در قبال سلطه جوی دولت‌ها بدهد باز هم تبعات انفرادی بر خورد با مردم سنگین و حتی غیر قابل جبران است. به صورت مشخص در همین صنعت نفت، از اخلاص در پرداخت حقوق گرفته تا اخراج حتی قرار گرفتن در لیست سیاه مستخدمین کمترین اتفاقی است که ممکن است برای فعالان صنفی این صنعت بیافتد.

معتقدم از یک طرف کنترل‌های سنتی بر رفتارهای شهروندان کارکرد خودشان را از دست داده‌اند و از طرف دیگر با اتفاقاتی که در چند سال اخیر افتاده، این حس به عامه مردم القا شده

از مطالبه صنفی به توقعات سیاسی تغییر کنند. شما قانون اساسی خودمان را نگاه کنید؛ فهرستی از حقوق شهروندان در اصل ۲۹ آن هست که دولت‌ها ملزم به تأمینش هستند اما در عمل حتی داشتن یک شغل و محل درآمد هم برای بسیاری از مردم ناممکن است. نتیجه این وضعیت عرصه‌ای را برای موج‌سواری‌های سیاسی چهره‌داخل و چهره‌خارج از کشور فراهم می‌کند. یادمان باشد که یکی از اصلی‌ترین دلایل شکل‌گیری اعتصابات و اعتراضات سال‌های ۵۶ و ۵۷ القای این حس در جامعه بود که یک طبقه ممتاز در تعرض به حقوق سایر طبقات هیچ‌حد و مرزی قائل نیست و کسی هم نیست که آن را کنترل کند. آن زمان بسیاری از کارمندان و کارگران از جمله افراد شاغل در صنعت نفت، موسسات بانکی و سایر دستگاه‌های دولتی و خصوصی از نظر مالی مشکل خاصی نداشتند و حتی در رده طبقات متوسط به بالای اجتماعی بودند اما تحت تاثیر القای چنین حسی اعتصاب کردند و معترضین پیوستند. آنها متقاعد شده بودند که نظام سیاسی حاکم جامعه با این فرض که نظام سیاسی حاکم حقوق بخش‌های عمده جامعه فدای منافع اقلیتی ممتاز، زیادی‌خواه و غیر پاسخگو کرده است، این اصلی‌ترین دلیلی بود که آن زمان به همراهی اعتصابیون با معترضان منجر شد و شباهت وضعیت موجود با آن سال‌ها در شکل‌گیری تدریجی مجدد همان طبقه ممتاز و غیر پاسخگوست. نمونه اخیرش در صنعت نفت، شاهد چنین حرکاتی از ناحیه کارگران هیکو و هفت تپه بودیم. این یعنی معترضان به وضع موجود از جمله کارگران به نقطه‌ای رسیده‌اند که ترسی از پیگیری عیان و آشکار مطالبات خود ندارند و چون دیگر چیزی برای از دست دادن ندارند بی‌پروا و بدون احتیاط‌های معمول گذشته آن راندنابل می‌کنند.

با این وضعیت چقدر محتمل است که باز یگر دانان سیاسی نخواهند از اعتراضات صنفی به وجود آمده به سود خود بهره‌برداری کنند. این‌که وضعیت اقتصادی کارگران به جایی رسیده که مردمی مثل کارگران صنعت نفت نسبت از این طور بی‌پروا و اعتراض کرده و مطالباتشان را به زبان می‌آورند یک واقعیت است که با آن مواجهیم اما در بین موج‌سواران سیاسی هم هستند که بخواهند از این موقعیت به سود خود استفاده کنند. مشخصاً چه آنها که خارج از ایران هستند و چه آنها که در داخل کشور منافعشان قرار است با جابه‌جایی‌های پیش‌روی کابینه تغییر کند، جزء سواستفاده‌کنندگان احتمالی این قبیل اعتراضات صنفی هستند.

این حرف را بارها در رابطه با پدیده‌های این چنینی زده‌ام و هنوز هم می‌گویم که بسیاری از مسائل غامضی که در کشور با آنها مواجهیم در اصل مطالبه صنفی هستند که با آنها سیاسی و غیر صنفی برخورد شده است. تعجبی ندارد که این مسائل

بی‌اعتمادی و بی‌پروایی کارگران صنعت نفت منجر به اعتراضات اخیر کارگران صنعت نفت شده است. این اعتراضات نشان‌دهنده بی‌اعتمادی و بی‌پروایی کارگران صنعت نفت است. این اعتراضات نشان‌دهنده بی‌اعتمادی و بی‌پروایی کارگران صنعت نفت است.

قبل از شکل‌گیری اعتراضات اخیر کارگران صنعت نفت، شاهد چنین حرکاتی از ناحیه کارگران هیکو و هفت تپه بودیم. این یعنی معترضان به وضع موجود از جمله کارگران ترسی از پیگیری عیان و آشکار مطالبات خود ندارند و چون دیگر چیزی برای از دست دادن ندارند بی‌پروا و بدون احتیاط‌های معمول گذشته آن راندنابل می‌کنند.

بی‌اعراق مردم منتظر بودند و هستند که دولت آینده راه‌حل جدی برای حل معضل اقتصادی ارائه کند اما به نظر می‌رسد که به رغم مشخص شدن نتیجه انتخابات هنوز این احساس عمومی قوت نگرفته است. این مطلبی است که از لایه‌های شایعات منتشر شده در فضای مجازی می‌توان به فراست آن را دریافت و طبق برآوردهای من، اگر عزمی جدی برای حل مشکلات معیشت مردم وجود نداشته باشد این احتمال هست که در ماه‌های دی و بهمن با مشکلات جدی‌تری مواجه شویم. واقعیت این است که دولت سیزدهم باید هر چه زودتر پیام رفع سریع معضلات معیشتی و رفع تبعیض را به آحاد جامعه منتقل کند و این در حالی است که عادی‌ترین پدیده‌های اجتماعی به شدت سیاست‌زده هستند.

به عنوان پرسش آخر، تحریم‌های اقتصادی تا چه اندازه می‌تواند با ایجاد اخلاص در ایجاد ثروت به نارضایتی‌هایی از جنس اعتصابات اخیر کارگران صنعت نفت منجر شود؟

مسئله فراتر از این است. از ابتدا قابل پیش‌بینی بود که اگر برای مسأله وابستگی بلندمدت اقتصاد ایران به نفت چاره‌اندیشی نشود، حاکمیت وقت باید یک روز خود را در معرض تبعات اجتماعی این اتفاق قرار بدهد. اتفاقی که الان با آن مواجهیم ایجاد یک الیگارشی دولت‌ساخته در سه دهه گذشته بوده که همه شئون زندگی اجتماعی در ایران را تحت تاثیر قرار داده است. اعتراضات اخیر کارکنان یکی از ابعاد همین الیگارشی است که حاکمیت دارد هزینه‌های آن را پرداخت می‌کند.

کسانی از درون قدرت آمده‌اند و صاحبان ثروت شده‌اند و از زمان خاتمه جنگ تحمیلی، سیاست را طوری کنترل کرده‌اند که منافع به جیب زده‌اند؛ یک پای این الیگارشی در درون قدرت و حاکمیت است و یک پای دیگر در پول‌هایی که از ایران خارج شده و به سرمایه‌گذاری در آن سوی مرزها مشغول است. بار دیگر تکرار می‌کنم که اگر حاکمیت عزم جدی برای تغییر جهت این رویه اقتصاد سیاسی نداشته باشد، باید تبعات جبران هزینه‌ها را پرداخت کند.

اخبار کارگری

تجمع کارگران بیمانکاری نفت در پارس جنوبی

کارگران بیمانکاری نفت در منطقه پارس جنوبی دیروز در اعتراض به محقق نشدن مطالبات خود تجمع کردند. به گزارش ایلنا، کارگران از کان ثالث شاسفل در منطقه ویژه اقتصادی پارس جنوبی در اعتراض به سخنان وزیر نفت در کمیسیون انرژی مجلس ونادیده گرفتن مطالبات قانونی خود بار دیگر در میدان کاکتوس تجمع کردند این تجمع در ادامه اعتراضات صنفی کارگران بیمانکاری نفت است که از مدتی پیش آغاز شده است.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی: کانون‌های بازنشستگان باید ساماندهی شوند

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: بسیاری از برنامه‌ها و وعده‌هایی که در زمان کسب‌رای اعتماد در حوزه بازنشستگان داده‌م، مانند همسان‌سازی حقوق، افزایش شفافیت، سودآور کردن نگاه‌های تابعه صندوق بازنشستگی و ارائه خدمات متنوع اجتماعی و رفاهی محقق شد. به گزارش توسعه ایرانی، محمدشریعت‌مداری در نشست با مدیرعامل، معاونان، مدیران کل صندوق بازنشستگی کشوری و دو نفر از نمایندگان کانون‌های بازنشستگان کشوری گفت: کانون‌ها و تشکلهای مربوط به بازنشستگان کشوری از بی‌سامانی ضربه خورده‌اند و به همین دلیل، نتوانستیم تشکیلات واحدی را برای آنان شکل دهیم. وی یادآور شد، قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی که در اواخر دولت اصلاحات تصویب شد، ظرفیت مناسبی برای ارتقای جایگاه اجتماعی بازنشستگان و استفاده از تجارب آنها فراهم کرد و می‌توان با ایجاد کمیسیونی در شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی، امکان هماهنگی و انسجام بیشتر دستگاه‌های اجرایی در حوزه بازنشستگان کشوری را فراهم کرد. وی با تأکید بر اهمیت پایداری صندوق بازنشستگی کشوری و توجه به مسائل مالی و معیشتی بازنشستگان، تأکید کرد که این صندوق باید به تقویت منزلت و فعالیت اجتماعی و فرهنگی بازنشستگان هم توجه نشان دهد.

تجمع کارشناسان بهداشت حرفه‌ای مقابل وزارت بهداشت

کارشناسان بهداشت حرفه‌ای برای پیگیری مطالبات صنفی خود، روز چهارشنبه (۱۶ تیر) مقابل وزارت بهداشت، در مان و آموزش پزشکی تجمع کردند. به گزارش ایلنا، این عده خواهان تفکیک مرکز سلامت محیط و کار، ابطال و توقف دستورالعمل ممیزی بهداشت کار، توجه به مواد ۱۰۶ و ۱۰۹ قانون کار، ابلاغ دستورالعمل تعیین صلاحیت مسئولان بهداشت حرفه‌ای، عدم تشکیل کمیته‌های حفاظت و بهداشت کار مراکز بهداشتی درمانی و واگذاری اندازه‌گیری بهداشت حرفه‌ای که سال‌هاست به بخش خصوصی واگذار شده است، بودند.

کاهش آسیب بازنشستگان با صدور گواهی آنلاین کسراز حقوق

مدیرعامل صندوق بازنشستگی کشوری با اشاره به کاهش آسیب بازنشستگان با صدور گواهی آنلاین کسراز حقوق گفت: در حوزه توسعه خدمات الکترونیک به بازنشستگان، ۹ پروژه تعریف شده است. به گزارش خبرگزاری مهر، اکبر افتخاری در آیین رونمایی از طرح‌های «تحول دیجیتال» صندوق بازنشستگی کشوری اظهار داشت: تحول دیجیتال در صندوق بازنشستگی کشوری در یک سال و نیم اخیر به عنوان یکی از مهم‌ترین راهبردهای استراتژیک صندوق با هدف بهبود فرآیندهای داخلی صندوق، چابکی و تعالی سازمانی و شفافیت آغاز شد و امروز شاهد نهایی شدن این استراتژی در بخش‌های مختلف هستیم.

مسیر فعلی باعث ورشکستگی تامین اجتماعی در ۱۴۰۰ خواهد شد

فروردین ماه دارند که قرار است این ماه پرداخت شود. دهقان کیبا اشاره به اینکه برای پرداخت این ماهه‌التفاوت، سازمان تأمین اجتماعی به دو هزار میلیارد تومان اعتبار نیاز دارد، گفت: اگر مدیران سازمان می‌توانستند زودتر این پول را تأمین کنند به طور حتم در ماه‌های قبیل ماهه‌التفاوت‌ها پرداخت می‌شد. رئیس کانون بازنشستگان تهران به مشکلات سازمان تأمین اجتماعی اشاره کرد و گفت: در حال حاضر این فروردین نیازمند ۲۰۰۰ میلیارد تومان اعتبار هستیم. علی دهقان کیا در گفت‌وگو با خبرگزاری مهر درباره پرداخت ماهه‌التفاوت افزایش حقوق فروردین ماه بازنشستگان بالاتر از حداقل بگیر، اظهار داشت: براساس قولی که مسئولان تأمین اجتماعی داده‌اند قرار است این ماهه‌التفاوت با حقوق تیرماه بازنشستگان پرداخت شود. وی گفت: ۴۰ درصد بازنشستگان متوسط بگیر هستند و طلبی از سازمان بابت ماهه‌التفاوت برای افزایش حقوق‌ها در

رئیس کانون بازنشستگان تأمین اجتماعی تهران با بیان اینکه سازمان تأمین اجتماعی مشکل مالی دارد، گفت: برای پرداخت ماهه‌التفاوت حقوق فروردین